

METHODIEK OMGEKEERD HUISBEZOEK

Situering

In de strikte zin van het woord is dit materiaal niet zeer educatief. Wel is het materiaal waarin een methode wordt aangereikt waar heel veel diaconale vrijwilligers met name in het bezoekwerk voor ouderen praktische handvatten zullen hebben. Het is weer een andere manier van contact leggen met mensen uit de parochie of wijk.

De methode wordt helder uitgelegd en is makkelijk uitvoerbaar.

Opzet

1. Wat is Omgekeerd Huisbezoek?
2. Initiatiefgroep
3. Praktische aandachtspunten
4. Inhoudelijke aandachtspunten
5. Evaluatie

I. Wat is Omgekeerd Huisbezoek

Omgekeerd Huisbezoek is een uitermate geschikte werkvorm voor parochieel ouderenwerk. Het Omgekeerd Huisbezoek sluit namelijk aan bij de herinneringen die oudere katholieken hebben aan het huisbezoek zoals dat vroeger gedaan werd in parochies. Ieder jaar werd elk adres minstens eenmaal bezocht door de pastoor of één van de kapelaans. Mede vanwege het afgenomen aantal pastores kan dit individuele - of gezinscontact bij parochianen aan huis niet meer altijd plaatsvinden. Daarom is het een goed idee om omgekeerd alle parochianen vanaf een bepaalde leeftijd uit te nodigen bij de parochie hetzij op de pastorie, hetzij op een andere geschikte plaats.

Naast het contact met de parochie wordt hierbij het onderlinge contact van de ouderen met elkaar een belangrijk element. Tijdens deze bijeenkomsten komen thema's in bespreking die voor ouderen bij hun leven in de wijk en in de parochiegemeenschap van belang zijn. De betekenis die het Omgekeerd Huisbezoek kan krijgen voor wie eraan deelnemen, ligt in de ontmoetingen die tot stand komen tussen leeftijdgenoten. In het gesprek over wat hen als ouderen bezig houdt en over hun verwachtingen naar de parochie toe, vindt relatievorming, sociale ondersteuning en onderling pastoraat plaats. Wanneer in het onderlinge contact ook levens- en geloofsvragen aan de orde komen, vindt er geloofsgesprek plaats.

Samenvattend kan men zeggen, dat de doelstelling van Omgekeerd Huisbezoek is om ouderen de gelegenheid te bieden om bezig te zijn met een thema en zich daarover ook uit te spreken. Het biedt de mogelijkheid tot sociaal contact in parochieel verband en tot onderling pastoraat. Het is een ideale gelegenheid ook voor een ontmoeting van de deelnemers met de pastorale beroepskrachten.

Drie lijnen komen voor de deelnemers aan een Omgekeerd Huisbezoek tijdens de bijeenkomst samen: het wonen in de wijk, het deel zijn van de parochie en het eigen levensverhaal.

2. De Initiatiefgroep

Om in een parochie of in enkele parochies gezamenlijk een Omgekeerd Huisbezoek op te zetten en na de start voort te zetten, is het nodig om een aantal zaken goed te organiseren. Het begint met de oprichting van een Initiatiefgroep Omgekeerd Huisbezoek. Het is gewenst dat van deze initiatiefgroep deel uitmaken een pastorale beroepskracht (namens het pastoresteam), het lid van de pastoraatsgroep dat het seniorenpastoraat behartigt, en coördinatoren van de (wijk)contactpersonen, van het (ouderen)bezoekwerk en van het parochieel ouderenwerk. Indien in de parochie een werkgroep diaconie bestaat, kan ook iemand uit die groep voor de initiatiefgroep worden gevraagd.

In deze eerste fase kan voor ondersteuning contact worden gezocht bij het maatschappelijk activeringswerk (KASO en KCW / KWS). Medewerkers van het maatschappelijk activeringswerk kunnen de initiatiefgroep van dienst zijn.

Ook het dekenaat kan op diverse wijzen betrokken worden bij Omgekeerd Huisbezoek. Er kan ondersteuning geboden worden bij de opzet en begeleiding van het project in de afzonderlijke parochies.

Daarnaast kan het dekenaal ouderenbeleid erop gericht zijn om Omgekeerd Huisbezoek in diverse parochies te stimuleren.

Afhankelijk van de situatie en de mogelijkheden wordt het Omgekeerd Huisbezoek georganiseerd door één parochie dan wel gezamenlijk door meerdere buurtparochies, die bijvoorbeeld een federatie vormen. Indien het Omgekeerd Huisbezoek een samenwerkingsproject is van meerdere parochies, dan is elke parochie minstens door één lid vertegenwoordigd in de Initiatiefgroep.

Om voor een goede afstemming zorg te dragen is het belangrijk, dat aan het begin contact wordt gezocht met de plaatselijke afdeling van de katholieke ouderenbond. Ook is het wenselijk om af te stemmen met de medewerkers van de Stichting Ouderenwerk of van het Steunpunt Ouderen welke in veel plaatsen bestaan.

Het lijkt het beste dat de Initiatiefgroep zich uitsluitend bezig houdt met het Omgekeerd Huisbezoek en er geen andere taken bij neemt.

3. Praktische aandachtspunten

Belangrijke praktische aandachtspunten voor de Initiatiefgroep bij Omgekeerd Huisbezoek zijn:

Datumplanning:

Plan de bijeenkomst in een geschikte periode en op een goed tijdstip, bij voorkeur niet 's avonds. Houdt rekening met andere evenementen op de agenda's van ouderen. Overleg hierover met de ouderenbonden, met stichting ouderenwerk en steunpunt ouderen.

Locatie:

Zoek een geschikte ruimte. Geschikt betekent hier onder andere:

- 1) Gemakkelijk bereikbaar.
- 2) Een ruimte, die groot genoeg is en waarin tafeltjes staan voor telkens zeven personen.
- 3) Een geluidsinstallatie met een loopmicrofoon.
- 4) Een goede akoestiek. Er moet namelijk zowel plenair als in de groepjes verstaanbaar gesproken en ongestoord geluisterd kunnen worden.

Onderwerp:

De Initiatiefgroep kiest een thema voor het eerste Omgekeerd Huisbezoek en stelt een programma samen. Dit houdt in: een inhoudelijke voorbereiding van het thema, overleg met eventuele inleiders, het opstellen van vragen voor het gesprek in kleine groepen en de vormgeving van het programma. Een inleiding kan heel goed de vorm hebben van een interview. Dit vraagt natuurlijk evenzeer om een goede voorbereiding. De thema's van een

volgens Omgekeerd Huisbezoek worden veelal gekozen uit wat door de deelnemers zelf bij het eerste Omgekeerd Huisbezoek is ingebracht.

Programma:

Een goede opzet van de bijeenkomsten blijkt te zijn: een welkom en een korte toelichting van de achtergrond van de bijeenkomst en van het programma. Dan houdt iemand een inleiding, welke wordt gevolgd door gesprekken in groepen van plusminus zeven personen. Wanneer deze zijn afgelopen vindt een plenaire terugkoppeling plaats van wat in de groepen is besproken. Een variant hierop is, om wat in iedere groep besproken is kort schriftelijk samen te vatten en in de pauze te verzamelen. Dan kan de plenaire bespreking worden voorbereid. Tenslotte wordt de 'oogst' van de bijeenkomst opgemaakt en wordt het Omgekeerd Huisbezoek afgerond. Het is belangrijk dat alles in een ongedwongen sfeer kan verlopen. Dit betekent concreet, dat men de kritiek moet vóór zijn, dat de bijeenkomst te lawaaierig of te massaal zou zijn.

Pauze:

Het is van belang om in het programma een ruime pauze op te nemen van bijvoorbeeld een half uur. In deze tijd kunnen de pastores en de contactpersonen worden aangesproken, kunnen afspraken worden gemaakt voor een bezoek, e.d.

Uitnodiging:

De deelnemers worden persoonlijk per brief uitgenodigd. De eerste keer zal dat misschien om wat extra administratieve werkzaamheden vragen. Hiernaast wordt tevens een uitnodiging opgenomen in het parochieblad en kan er mededeling van worden gedaan tijdens de kerkdiensten. Huis-aan-huisbladen, stadskranten of lokale omroepen kunnen gevraagd worden om een bericht over het Omgekeerd Huisbezoek op te nemen in hun agenda of in een andere rubriek.

Aanmelding:

Om als Initiatiefgroep goed zicht te houden op het aantal te verwachten deelnemers moet zowel in de persoonlijke uitnodiging als in alle andere berichten nadrukkelijk gevraagd worden zich vooraf aan te melden. Daarbij wordt de mogelijkheid gegeven om tevens te vermelden of men vervoer nodig heeft dan wel met eigen vervoer iemand mee kan nemen. Op deze wijze hoeft de bereikbaarheid van het Omgekeerd Huisbezoek geen probleem te vormen.

Kosten:

De Initiatiefgroep zal ook aandacht schenken aan de financiële kant van de organisatie van het Omgekeerd Huisbezoek. Hiervoor kan het beste een begroting worden opgesteld waarin de verschillende kostenposten zijn opgenomen. De penningmeester zal namens het parochiebestuur toestemming moeten geven, dat de begrote uitgaven mogen worden gedaan. Er kan worden overwogen om van de deelnemers aan het slot van de bijeenkomst een vrijwillige bijdrage te vragen.

Persoonlijk welkom:

Op de bijeenkomst zelf zijn de pastorale beroepskrachten en de parochiecontactpersonen de gastheer/gastvrouw. Alle deelnemers worden bij het binnenkomen vóór de bijeenkomst persoonlijk (minstens) door een van hen verwelkomd. In het programma is een ruime pauze opgenomen voor persoonlijk contact als een van de doelstellingen van Omgekeerd Huisbezoek.

Gespreksbegeleiding:

Het is van groot belang voor het welslagen van het Omgekeerd Huisbezoek, dat de groepsgesprekken goed verlopen. Dat houdt in dat deze gesprekken begeleiding krijgen en dat de deelnemers enige aandachtspunten in acht nemen.

Frequentie:

Na de eerste keer wordt het Omgekeerd Huisbezoek, mede afhankelijk van de verwachtingen die daarbij kenbaar zijn gemaakt, één- of tweemaal per jaar georganiseerd. Omgekeerd Huisbezoek staat of valt met een goede organisatie; dat zal duidelijk zijn.

4. Inhoudelijke aandachtspunten

Sfeer:

Een sfeer van persoonlijke aandacht en nabijheid is van groot belang voor het slagen van de bijeenkomst(en). Het Omgekeerd Huisbezoek moet zowel wat organisatie als wat onderwerpen betreft dicht bij het leven van de oudere deelnemers (m/v) staan. Het eigen klimaat van de parochie mag best merkbaar zijn. Dit sluit niet uit dat Omgekeerd Huisbezoek in een bepaalde stad voor meerdere parochies tezamen wordt gehouden.

Samenwerking:

Wanneer meerdere parochies het Omgekeerd Huisbezoek tezamen organiseren, is het belangrijk de relatie van de Initiatiefgroep met de diverse parochies zorgvuldig te behartigen. Duidelijk moet zijn wie verantwoordelijk is voor de uitvoering van de voorbereidende werkzaamheden binnen elke parochie (de verzending van de uitnodigingen, berichtgeving over het Omgekeerd Huisbezoek bij de mededelingen aan het slot van de vieringen etc.)

Doorwerking:

Om de resultaten van het Omgekeerd Huisbezoek na afloop goed op te pakken en te verwerken is het nodig, dat de Initiatiefgroep een goede relatie onderhoudt met de werkgroep ouderenpastoraat, de parochiecontactpersonen, de bezoekgroep (ouderen), de werkgroep diaconie, eventuele andere werkgroepen, de pastoraatsgroep en de pastores. De signalen, bijvoorbeeld over materiele en immateriële nood, die in de bijeenkomst zijn opgevangen, en wat is geuit aan wensen en klachten, moeten worden besproken; goede ideeën moeten worden opgepakt en uitgewerkt, latere reacties van deelnemers worden meegenomen, etc.

5. Evaluatie

Kort na het Omgekeerd Huisbezoek zal de Initiatiefgroep in een onderlinge bijeenkomst terugkijken en evalueren. Op de eerste plaats komt daarbij aan de orde: zijn de doelstellingen bereikt? Verder: hoe was de sfeer, hoe is de organisatie verlopen, is er voldoende communicatie en public relations geweest? Verder kunnen nog de volgende punten ter sprake komen: de opkomst, de locatie, de inhoud van het programma, maar vooral ook de reacties van de deelnemers. Ook kan de vraag worden gesteld, welke zaken verbeterd moeten worden voor de volgende bijeenkomst van Omgekeerd Huisbezoek. De intern gemaakte afspraken kunnen worden nagelopen en zo nodig worden bijgesteld. Tenslotte kan worden vastgesteld wat de wensen van de deelnemers zijn met betrekking tot het thema van het volgende Omgekeerd Huisbezoek en welke 'geluiden' verder zijn opgevangen.

Het is natuurlijk ook van belang, dat het parochiebestuur, de parochievergadering of de pastoraatsgroep en eventueel de stuurgroep van de parochiefederatie worden geïnformeerd over het verloop en het resultaat van het gebeuren. Zo kan een breder draagvlak ontstaan voor deze vorm van ontmoeting en groepspastoraat.

Een kort verslag van het gebeuren in het parochieblad en in de andere media, waarvan gebruik gemaakt is bij de aankondiging van het Omgekeerd Huisbezoek, geeft informatie aan een breder publiek en zorgt voor voortgaande aandacht voor dit initiatief.

Wanneer het besluit wordt genomen om het niet bij één keer Omgekeerd Huisbezoek te laten, komt de Initiatiefgroep / Werkgroep daarna tijdig bijeen voor de organisatie van de volgende bijeenkomst. Een tip daarbij op grond van ervaringen is: blijf persoonlijke uitnodigingen versturen en blijf aandacht geven aan publiciteit.